

Seat No. : _____

NJ-131

November-2025

M.A., Sem.-III

505 : Gujarati

(EA : સાહિત્ય અને સંશોધનશાસ્ત્ર)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચનાઓ : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

1. સંશોધનની સંજ્ઞા સમજાવી, સાહિત્યિક સંશોધનના સ્વરૂપ વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
1. અન્ય વિદ્યાશાખાઓના સંશોધન અને સાહિત્ય સંશોધન વચ્ચેના ભેદની વિશેષતાઓ જણાવો. 14
2. સાહિત્ય સંશોધનની જુદી-જુદી પદ્ધતિઓ વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
2. નોંધ લખો. (બન્ને) 14
(1) સાહિત્ય સંશોધનમાં વિષય પસંદગી.
(2) સાહિત્ય સંશોધનમાં સામગ્રીના પ્રકારો.
3. સાહિત્ય સંશોધનક્ષેત્રે મધ્યકાલીન સંશોધનના વિવિધ અભિગમોની વિશેષતાઓ જણાવો. 14
અથવા
3. લોકસાહિત્ય સંશોધનના સંશોધકની સમસ્યાઓ જણાવો. 14
4. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 14
(1) સંશોધકની સજ્જતા
(2) સંશોધન અને વિવેચન
(3) સાહિત્યિક સંશોધનમાં સંદર્ભગ્રંથનો ઉપયોગ
(4) સાહિત્યિક સંશોધનમાં સૂચિનું મહત્ત્વ
5. નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં આપો : 14
(1) 'Research' અંગ્રેજી શબ્દનો ગુજરાતી પર્યાય આપો.
(a) અનુવાદ (b) સંશોધન
(c) ભાષાંતર (d) વિવેચન

- (2) ‘સંશોધન એટલે સત્યની શોધ, આ સત્ય એટલે અધ્યયન વિષયની સાથે સંકળાયેલા તથ્યો, તેમનો આંતરસંબંધ અને અર્થઘટનનું તથા તે ઉપરથી ફલિત થતા વ્યાપક નિર્ણયો.’ એવું કહેનાર વિદ્વાનનું નામ આપો.
- (a) હરિવલ્લભ ભાયાણી (b) સુમન શાહ
(c) ચંપૂ વ્યાસ (d) ચંદ્રકાન્ત શેઠ
- (3) ‘સાહિત્યિક સંશોધન વિશે’ પુસ્તકના કર્તાનું નામ જણાવો.
- (a) નરેશ શુક્લ (b) ભરત પરીખ
(c) સુમન શાહ (d) જયંત કોઠારી
- (4) ચંપૂ વ્યાસના સંશોધન અંગેના ગ્રંથનું નામ આપો.
- (a) સાહિત્ય સંશોધન : પ્રક્રિયા અને પ્રશ્નો
(b) સંશોધન શાસ્ત્ર અને સાહિત્યમાં સંશોધન
(c) સાહિત્ય સંશોધનની પદ્ધતિ
(d) સંશોધનાત્મક મૂલ્યો
- (5) નીચેનામાંથી કયા સંશોધનમાં કૃતિ કેન્દ્ર સ્થાને હોય છે ?
- (a) કર્તાલક્ષી સંશોધન (b) કૃતિલક્ષી સંશોધન
(c) આંતરવિદ્યાકીય સંશોધન (d) ભાષાલક્ષી સંશોધન
- (6) સુરેશ જોષીના સમગ્ર સાહિત્ય પર સંશોધન કરનાર સંશોધકનું નામ આપો.
- (a) સુમન શાહ (b) ભરત પરીખ
(c) રમણ સોની (d) ચંદ્રકાન્ત શેઠ
- (7) ‘સાહિત્યિક તથ્યોની માવજત’ પુસ્તકના લેખકનું નામ જણાવો.
- (a) ચંપૂ વ્યાસ (b) સુમન શાહ
(c) ભોગીલાલ સાંડેસરા (d) જયંત કોઠારી
- (8) ઉમાશંકર જોષીના સાહિત્ય પર સંશોધન કરનાર વિદ્વાનનું નામ આપો.
- (a) ચંદ્રકાન્ત શેઠ (b) સુમન શાહ
(c) ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા (d) સતીશ વ્યાસ
- (9) શોધનિબંધમાં સંશોધકે જો કૃતિઓની સૂચિ આપી હોય તો તેને કઈ સૂચિ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ?
- (a) પાઠટીય (b) કૃતિસૂચિ
(c) કર્તાસૂચિ (d) સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ
- (10) નીચેના પૈકી લોકસાહિત્ય સંશોધનક્ષેત્રે મહત્ત્વનું પ્રદાન કરનાર વિદ્વાનનું નામ આપો.
- (a) સુમન શાહ (b) રમણ સોની
(c) પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ (d) હસુ યાજ્ઞિક
- (11) ‘સંશોધનશાસ્ત્ર અને સાહિત્યમાં સંશોધન’ સંશોધન અંગેના પુસ્તકના કર્તાનું નામ આપો.
- (a) ભરત પરીખ (b) ચંપૂ વ્યાસ
(c) નરેશ શુક્લ (d) સુમન શાહ
- (12) નીચેના પૈકી કયો સંશોધનગ્રંથ ભોગીલાલ સાંડેસરાનો છે ?
- (a) સંશોધનની કેડી (b) સાહિત્ય-સંશોધન વિશે
(c) સાહિત્ય સંશોધનની પદ્ધતિ (d) સાહિત્ય સંશોધનની પદ્ધતિનાં મૂળતત્ત્વો

NJ-131

November-2025

M.A., Sem.-III

505 : Gujarati

(EB : લોકસાહિત્ય)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. લોકવિદ્યા વિજ્ઞાનની વિભાવના સમજાવો. 14
અથવા
1. લોકવિદ્યાની સંજ્ઞા સમજાવી, તેના પ્રકારોની વિગતે ચર્ચા કરો. 14
2. લોકસાહિત્ય એટલે શું ? સમજાવી, તેના સ્વરૂપ લક્ષણોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
2. ટૂંકનોંધ લખો. (બંને) 14
(1) લોકસાહિત્ય અને અભિજાત સાહિત્ય વચ્ચેનો ભેદ
(2) લોકસાહિત્યનું વર્ગીકરણ
3. લોકસાહિત્યના સંશોધકની સજ્જતા વિશે નોંધ લખો. 14
અથવા
3. લોકસાહિત્યના સંપાદકે કયા પ્રકારોનો સામનો કરવાનો હોય છે. ચર્ચો. 14
4. 'રઠિયાળી રાત' ને આધારે ઝવેરચંદ મેઘાણીને લોકગીતના સંશોધક-સંપાદક તરીકે મૂલવો. 14
અથવા
4. 'રઠિયાળી રાત' કૃતિનું મૂલ્યાંકન કરો. 14
5. નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14
(1) 'ફેકલર' સંજ્ઞા સૌપ્રથમ કયા અભ્યાસીએ આપી હતી ?
(a) વિલિયમ જહોન થોમસ (b) ફાર્બસ
(c) વિલ્હેમગ્રીમ (d) એકબગ્રીન

- (2) વિલિયમ જહોન થોમસ _____ ની સાલમાં Folklore શબ્દ લોકવિદ્યા માટે પ્રસ્થાપિત કર્યો.
- (a) 1812 (b) 1840
(c) 1846 (d) 1844
- (3) 'બેલેડ' એટલે 'ગીત' એવું કોણે કહ્યું છે ?
- (a) ઝવેરચંદ મેઘાણી (b) કનુ જાની
(c) અંબાદાન રોહડિયા (d) રાજેન્દ્ર શાહ
- (4) નીચેના પૈકી લોકસાહિત્યના મુખ્ય સ્વરૂપોમાં કોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે ?
- (a) લોકગીત-કવિતા (b) લોકગીત-ગઝલ
(c) લોકકથા-લોકગીત (d) લોકકથા-વાર્તા
- (5) 'રઠિયાળી રાત' સંક્ષિપ્ત કૃતિના સંપાદકનું નામ જણાવો.
- (6) કંઠ્ય પરંપરાની લોકવિદ્યાઓનો સમાવેશ કઈ લોકવિદ્યામાં થાય છે ?
- (a) લોકસાહિત્ય (b) લોકમેળો
(c) લોક સ્થાપત્ય (d) લોક કસબ
- (7) 'રમૂજી ગરબાઓની ચોપડી' કોનું સંશોધન-સંપાદન છે ?
- (a) નર્મદ (b) મગનચંદ વખતચંદ
(c) રણછોડભાઈ ઉદયરામ (d) શોરાબજી હોરમજી ચીકન
- (8) લોકસાહિત્યનું એક લક્ષણ _____ છે.
- (a) સાંધિકતા (b) સુરક્ષિતતા
(c) દસ્તાવેજીકરણ (d) પુરુષપ્રધાનતા
- (9) 'રઠિયાળી રાત' લોકગીતોનો સંગ્રહ કુલ કેટલા ભાગમાં છે ?
- (a) ત્રણ (b) ચાર
(c) એક (d) બાર
- (10) બે ગ્રિમ બંધુઓની અને જર્મન માયથોલોજી પરની કૃતિઓ કઈ સાલમાં બહાર આવી ?
- (a) 1812 (b) 1800
(c) 1823 (d) 1824
- (11) લોકવિદ્યાના મુખ્ય કેટલા વિભાગો પાડવામાં આવ્યા છે ?
- (a) ચાર (b) પાંચ
(c) છ (d) આઠ
- (12) નીચેના પૈકી કોનું લોકસાહિત્યક્ષેત્રે નોંધપાત્ર પ્રદાન નથી ?
- (a) ભગવાનદાસ પટેલ (b) હસુ ચાક્ષિક
(c) પ્રણવ જોશી (d) કાકાસાહેબ કાલેલકર